

สะตอ

ลักษณะทั่วไป

สะตอ ชอบอากาศร้อนชื้น ฝนตกชุก เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูงถึง 30 เมตร ลำต้นค่อนข้างตรง โคนต้นขนาดใหญ่ เรือนยอดแตกกิ่งก้านสาขาเป็นทรงพุ่มกว้าง ลำต้นผิวเรียบหนอาจจะมีสะเก็ดเล็กน้อย เปลือกสีน้ำตาลอ่อนหรือชมพูแกมดำ

ผลหรือฝักของสะตอ 1 ฝักยาวประมาณ 30-35 เซนติเมตร ริมฝักหนา 2 เซนติเมตร ฝักแก่เปลือกฝักจะเปราะหักง่าย สีเปลือกนอกจะเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นน้ำตาลเกือบไหม้

พันธุ์ส่งเสริม

1. **สะตอข้าว** มีลักษณะฝักบิดเป็นเกลียวและขอบฝักชิดกับเมล็ด ลำต้นขนาดกลาง รสมัน เมล็ดค่อนข้างเรียบ
2. **สะตอดาน** ฝักตรงและขอบฝักห่างจากเมล็ด สีเขียวแก่ เนื้อฝักแข็งกระด้าง รสชาติฉุนจัด

การปลูก

ฤดูปลูก

ควรปลูกในช่วงต้นฤดูฝน คือในราวเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน

ระยะปลูก

ควรใช้ระยะ 12 x 12 เมตร ใน 1 ไร่ จะปลูกได้ 11 ต้น ในขณะที่ต้นสะตอเล็กสามารถปลูกพืชแซมได้

หลุมปลูก

ใช้ขนาด 1 x 1 x 1 เมตร ใส่ปุ๋ยหินฟอสเฟตรองก้นหลุม ๆ ละ 1 กระป๋องนม พร้อมกับปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก 1 บุงก็คลุกเคล้ากันแล้วกลบหลุมให้เต็ม

วิธีการปลูก

หลังจากเตรียมหลุมปลูกแล้ว ให้ใช้จอบขุดดินในหลุมให้มีขนาดพอดีเท่ากับถุงที่ใช้เพาะต้นกล้า กรีดด้านข้างถุงเพาะ แล้ววางลงไปนในหลุมปลูก ใช้ไม้ปักแนบลำต้นผูกเชือกยึดกันลมโยก รดน้ำให้ชุ่มชื้น ทำร่มเงาให้โดยอาจใช้ทางมะพร้าวมามุงหลังคาบังแดดทิ้งไว้ประมาณ 1 ปี (ทั้งต้นปลูกจากต้นเพาะเมล็ดและไว้สำหรับทำต้นตอ)

การดูแลรักษา

การใส่ปุ๋ย

1. **ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก** ควรใส่ตั้งแต่เริ่มปลูก อัตรา 1-2 ป๊บต่อต้น เมื่อให้ผลแล้ว ควรใส่อัตรา 3-4 ป๊บต่อต้น โดยใส่หลังจากเก็บเกี่ยวแล้วจะทำให้สะตอให้ผลผลิตสม่ำเสมอทุกปี
2. **ปุ๋ยวิทยาศาสตร์** ควรใช้สูตร 15-15-15 หรือ 13-13-21 อัตรา 0.5 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ใส่ก่อนออกฝัก และสำหรับต้นที่ให้ฝักแล้วใช้อัตรา 1 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี แบ่งใส่ 2 ครั้ง โดยครั้งแรกใส่ก่อนออกดอก และครั้งที่สองใส่หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิต จากนั้นให้ทำการตัดแต่งกิ่งด้วย ใส่ปุ๋ยคอกร่วมด้วยอัตราการใส่ควรเพิ่มขึ้นทุกปี ปีละประมาณ 0.5 กิโลกรัม

การให้น้ำ

รดน้ำให้ชุ่มชื้นเสมอ สะตอที่ปลูกใหม่ในปีแรก ควรให้น้ำวันเว้นวันในช่วงหน้าแล้ง เมื่ออายุ 2-3 ปี ควรให้น้ำ 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ในช่วงหน้าแล้งควรรักษาเศษพืชคลุมโคนเพื่อรักษาความชื้น สำหรับต้นสะตอที่ให้ผลแล้ว ระยะที่ต้องการน้ำมากคือช่วงระยะออกดอก ถึงติดฝัก จนเก็บเกี่ยวได้ ในช่วงฤดูฝน ควรเตรียมร่องระบายน้ำด้วย

การพรวนดิน

ควรทำตั้งแต่เริ่มปลูกเป็นต้นไป ปีละประมาณ 3 ครั้ง เพื่อช่วยกำจัดวัชพืชและถ่ายเทอากาศในดิน หลังจากให้ผลแล้วควรทำการพรวนดินในช่วงก่อนออกดอก และหลังเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว

การเก็บเกี่ยว

ลักษณะฝักที่พร้อมจะเก็บเกี่ยวได้ มีดังนี้

1. สีฝักจะมีลักษณะเป็นมันแววสีเขียวเข้ม เปลือกบริเวณหุ้มเมล็ดจะนูนเห็นเส้นเยื่อใยเด่นชัด รูปทรงสะดุดตา
2. เปลือกหุ้มเมล็ดเมื่อแกะออกดูด้านในที่บริเวณหัวของเปลือกจะเห็นเป็นสีส้มเข้มเล็กน้อย แสดงว่าใช้ได้แล้ว
3. ซิมเมล็ดดูจะพบว่า เมล็ดพันธุ์สะอาดขาว จะมีรสชาติมันและค่อนข้างหวาน เนื้อเมล็ดค่อนข้างแน่น พันธุ์สะอาดทานจะมีรสชาติค่อนข้างจืด เนื้อเมล็ดแน่น

ฝักสะอาดสามารถวางตลาดขายได้ประมาณ 3-4 วัน หลังจากนั้นผิวเปลือกจะเริ่มเปลี่ยนเป็นสีดำ และบริเวณเนื้อฝักที่หุ้มเมล็ดจะเริ่มสุกเปลี่ยนเป็นสีเหลืองส้มและดำในที่สุด ทำให้ราคาตก การเก็บมาทั้งข้อ และมีใบติดด้วยจะทำให้อายุการวางตลาดยาวนานไปได้อีก 2-3 วัน

